

21. 5. 2001

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Ochranná výchova

Institut ochranné výchovy, jehož úpravu lze nalézt v §§ 84 až 86 trestního zákona, řadíme vedle ochranného léčení a zabránění věci mezi ochranná opatření. Od ostatních dvou druhů ochranných opatření se ochranná výchova odlišuje tím, že ji lze uložit jen mladistvému (za mladistvého se považuje osoba, která dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku).

Institut ochranné výchovy, jehož úpravu lze nalézt v §§ 84 až 86 trestního zákona, řadíme vedle ochranného léčení a zabránění věci mezi ochranná opatření. Od ostatních dvou druhů ochranných opatření se ochranná výchova odlišuje tím, že ji lze uložit jen mladistvému (za mladistvého se považuje osoba, která dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku).

Mladiství jsou specifickou skupinou pachatelů trestných činů a to zejména z toho důvodu, že u mladistvých je předpokládáno více než u kohokoliv jiného, že šance na nápravu a na úspěšný návrat do společnosti je zdaleka nejvyšší. Zákonodárce proto reguluje stíhání mladistvých ve zvláštních ustanoveních trestního zákona. Lze říci, že institut ochranné výchovy by měl určitým způsobem v některých případech nahrazovat nepodmíněné odnětí svobody a to tak, že mladiství se umístí do prostředí, které mu nabízí možnost připravit se na řádný život po propuštění a zbavit se následků zanedbané výchovy. Ochrannou výchovu lze uložit buď samostatně pokud dojde k upuštění od potrestání mladistvého nebo ji lze uložit i vedle trestu. Samozřejmě pokud je mladiství prohlášen za nevinného, ochranné opatření mu uložit nelze.

Ochrannou výchovu lze lišit podle subjektu, kterému je ukládána. Ochranná výchova může být uložena jednak mladistvému a jednak osobě mladší patnácti let.

Co se týká osoby mladší patnácti let, tak té lze uložit ochrannou výchovu pouze v občanskoprávním řízení a to povinně pokud osoba, která dovršila dvanáctý rok svého věku a je mladší než patnáct let spáchala některý čin, za který trestní zákon dovoluje uložení výjimečného trestu a fakultativně tehdy, jestliže je to nutné k zajištění řádné výchovy osoby mladší než patnáct let, která spáchala čin, který by jinak byl trestným činem.

Mladistvému se ochranná výchova ukládá v trestním řízení. Soud může ochrannou výchovu uložit pokud je splněna jedna ze tří zákonem stanovených podmínek. Jde o případy, kdy o výchovu mladistvého není náležitě postaráno nebo dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána nebo to vyžaduje prostředí, v němž mladistvý žije.

K výkonu ochranné výchovy dochází ve zvláštních výchovných zařízeních resortu ministerstva školství. Dětské výchovné ústavy jsou určeny pro osoby mladší 15 a mladiství vykonávají ochrannou výchovu ve výchovných ústavech pro mládež. Umístění do těchto ústavů předchází pobyt v diagnostickém ústavu, kde se osoby přijímají. Osoby duševně nebo tělesně nemocné umísťují v léčebných ústavech zdravotní správy. Zákon výslovně stanoví, aby ve výkonu ochranné výchovy byla řádným pedagogickým vedením zabezpečena příprava chovance na jeho budoucí povolání. V ústavech je nutno zabezpečit dostatek kvalitního a příslušně vzdělaného personálu, která je schopen chovancům vytvořit příznivé podmínky a pomoci nejen pro případné dokončení základní školní docházky a další vzdělávání, ale i v případech volby povolání či sjednávání pracovních poměrů.

Délka ochranné výchovy je omezena dvěma aspekty. Tím prvním je kritérium účelnosti, kdy ochranná výchova potrvá, dokud to vyžaduje její účel. Bylo-li tedy účelu dosaženo, musí být mladistvý z ochranné výchovy propuštěn a to i když ještě nedovršil osmnáctý rok života. Dalším omezením je stanovení maximální věkové hranice, kdy podle zákona ochranná výchova trvá nejdéle do dovršení osmnáctého roku věku chovance. Jako výjimka je zde stanovena možnost, že pokud to vyžaduje zájem chovance, může soud ochrannou výchovu prodloužit do dovršení jeho devatenáctého roku. K rozhodnutí o prodloužení musí však dojít ještě před dovršením osmnáctého roku života.

Může se stát, že soud dojde k závěru, že důvody pro které uložil mladistvému ochrannou výchovu pominuly. V takové situaci není účelné ochrannou výchovu vykonat a soud od jejího výkonu proto upustí. Je však nutné, aby se soud přesvědčil, že mladistvý bude řádně vychováván a ochranné výchovy opravdu není třeba. Jestliže převýchova mladistvého pokročila do té míry, že lze očekávat, že i bez omezení, jimž je podroben ve výchovném zařízení, se bude řádně chovat a pracovat, avšak dosud nepominuly všechny okolnosti, pro něž byla ochranná výchova uložena, může soud mladistvého podmíněně umístit mimo výchovné zařízení (zpravidla půjde o nějaké internátní zařízení). Pokud se mladiství osvědčí a poskytne tak záruky, že povede řádný život, je možno jej propustit v souladu s ustanovením § 85 odst. 3 trestního zákona. Nesplní-li mladistvý očekávání, že i mimo výchovné zařízení se bude řádně chovat a pracovat, soud podmíněně umístění mimo výchovné zařízení zruší a rozhodne, že se ve výkonu ochranné výchovy pokračuje ve výchovném zařízení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)